

Viering zondag 31 januari 2021 – Dominicuskerk Utrecht

THOMAS VAN AQUINO WAT IS WIJSHEID? Wijsheid 7,7-10+15-16 Matteüs 5, 13-19

Jullie zijn het licht der wereld. Dat is dominicanen niet aan dovemansoren gezegd.

Bij voorkeur beelden wij Thomas af met een grote zon op zijn borst.

Hoe dan ook: de theologie van Thomas is ook vandaag actueel als tegenwicht tegen een denken in dat God en mens tegen elkaar uitspeelt, gelovige overgave tegenover het kritische verstand, hemel tegen aarde, lezen van het bijbelboek tegenover kijken in het boek van de schepping.

Ik heb de tijd gekend dat de pastoor naar boven wees: dáár moet je het zoeken,

We zijn hier op aarde om in de hemel te komen, om op te gaan in God

Daar is het echte bestaan. Ons bestaan hier is maar een schaduw-bestaan.

De mens wikt maar God beschikt. Zie de zieken, mislukte oogsten,

God is alles. Hoe minder de mens te vertellen heeft, des te meer zie je God.

Op de reactie kon je wachten: de buitenspel gezette mens is zijn plaats aan het veroveren door God uit de wereld te bannen of overbodig te verklaren: *we kunnen het zelf af.*

We hebben God niet nodig. De tijd van biddagen en boeteprocessies is voorbij.

Met bestrijdingsmiddelen en regeninstallaties gaan we zieken en mislukte oogsten tegen

Maar dit denken vanuit eigen macht schiet door, maakt mensen eenzaam.

Het leven wordt een project van mij, van ons; het moet allemaal van mij komen.

Er is geen aandacht voor het grote geheel, voor het wonder dat mij draagt, ons draagt.

Met als gevolg: burn out, korte lontjes, het leefmilieu zwaar aangetast.

Maar móét je zo in concurrentie denken: dat óf God óf de mens aan de touwtjes trekt?

Voor Thomas niet. *God is geen almacht die het eindige verplettert onder zijn gewicht, geen wezen dat als het ware alles voor zichzelf opeist.*

God gunt de mensen eigenstandigheid, een eigen waarde en inbreng tegenover Hem

Hij scheidt zich een tegenover: dat een mens partij geeft; Hij zoekt ontmoeting.

Ontroerend wordt dit verteld in het verhaal, waarin God zijn grote vriend Mozes

een pijnlijke zaak voorlegt: Wat moet ik met jouw volk doen dat aldoor kankert?

Zal ik je een ander volk geven waaraan meer eer te behalen valt? Wat denk je ervan?

Hier is woord en wederwoord. Zo is ook het gebed bedoeld: open je hart uitspreken.

En God laat het zijn in zijn ruimte. In die stilte wordt jou helder wat je eigenlijk verlangt.

God concurreert niet: hoe meer de mens partij geeft, des te liever is het Hem.

Thomas geeft beide hun eigen plaats; en beide moeten samenwerken wil het goed gaan.

De gelovige overgave vervangt niet de kritische vragen; het heeft die juist nodig,

wil het geloof vlees en bloed worden in ons, echt iets van onszelf.

De genade veronderstelt de natuur; ze vervangt niet, heft niet op maar bouwt erop voort

Ik geef enkele voorbeelden hoe genade en natuur op elkaar inwerken.
Toen een groep arme boeren in Latijns-Amerika de bijbel ging lezen
werd ineens het verhaal van *het volk dat zich van farao bevrijdt* voor hen springlevend:
God staat niet aan de kant van grootgrondbezitters die ons klein houden;
Hij is bondgenoot van mensen die opkomen voor een menswaardig bestaan.
En in de tijd dat wij door een langdurige pandemie op onszelf dreigen terug te vallen
zijn we gevoelig voor bijbelse figuren die onverwachte nabijheid en meeleven tonen,
zoals *Jezus die niet wegloopt van onze kwalen, maar ze op zich neemt*, ze mee draagt;
en ons daardoor heel maakt, een geheel met onszelf, een geheel met anderen.
Zo ook werd de genade van *Paulus' prediking gekleurd door zijn temperament* en
vonden jongemannen, *als rondtrekkend missionaris overzee, het avontuur dat ze zochten*

En verder: als het gaat om dogma's heeft het geloof het kritische verstand nodig.
Je kunt je nooit blindelings vastklampen aan een formulering
Wij noemen God onze vader, maar niet zoals wij vader kennen;
Zoals Hij zich opstelt tegenover de teruggekeerde zoon
die een groot deel van het familievermogen heeft weggegooid aan slemppartijen,
toont Hij eerder iets moederlijks.
Bij elke naam die we aan God geven, bij lek beeld dat we van Hem hebben
moeten we altijd een ontkenning plaatsen.
En zo houd je de beweging op gang naar het mysterie dat boven ons blijft uitstijgen
Thomas zegt: *wij geloven niet in de formuleringen van het dogma*
wij geloven in het mysterie waarnaar die formuleringen wijzen maar het niet vatten.

Zulk een relativering maakt open voor wat buitenstaanders zeggen.
Pierre Claverie, dominicaan en bisschop van Oran, martelaar van de dialoog, zei
in een tijd van extreem geweld tussen fundamentalisten en het Algerijnse leger: *Niemand bezit de*
waarheid; wij zijn er allen op gericht.

God haalt niet egoïstisch naar zich toe, maar geeft zich gul en royaal.
Hij zoekt ontmoeting en wederkerigheid, is zelf gemeenschap.
En hij nodigt ons uit hetzelfde te doen, *"weest volmaakt zoals uw hemelse Vader"*
Heb hetzelfde hart voor mensen als Hij. Ga zo met hen om dat ze jou partij kunnen geven.

VOORBEDEN

Bidden wij tot God
die dwaas geworden is in Jezus Christus
om de wijsheid van de wereld te beschamen.

Om vreedstichters die het eigen gelijk doorbreken
en de ogen openen voor wat er omgaat in de ander:
dat er toenadering moge komen
waar vijandschap mensen en volkeren scheidt.

Om eenheid onder de christenen:
dat zij zich niet opsluiten in stellige waarheden,
maar zich openen voor de levende Heer,
voor de kracht van zijn woorden en daden

Voor allen die zich wijden aan de theologie:
dat zij de verbinding weten te bewaren
tussen wetenschappelijke toetsing
en eigen geloofsovertuiging

Voor alle geledingen van de dominicaanse familie:
dat wij predikers zijn tussen mensen 'binnen' en 'buiten';
dat wij de aloude woorden van de Schrift
kunnen verbinden met nieuwe ervaringen van deze tijd.

Voor heel onze eigen geloofsgemeenschap:
om verbinding met zovelen,
van welke godsdienst of levensovertuiging ook,
die zoeken naar de zin van hun leven.

OPENINGSGEBED

Eeuwige God,
nog voor wij tot u roepen
komt gij tot ons met uw woord.
Wij bidden U:
Geef ons de rust en de ruimte
om het binnen te laten komen
en uw wijsheid te overwegen in ons hart.
Dat het ons mag raken en bewegen
om in het voetspoor te gaan van Hem
die ons is voorgegaan:
Jezus Christus, onze Heer. Amen.

GEBED OVER DE GAVEN

Geprezen zijt Gij God om uw schepping
om het brood en de wijn,
vruchten van de aarde en werk van onze handen,
die ons voeden en verblijden.
Aanvaard ons in deze gaven waarin wij U danken
en laat uw koninkrijk op aarde komen,
in Jezus Christus uw levend Woord
waarin Gij uzelf uitspreekt naar ons toe
als de weg, de waarheid en het leven,
vandaag en tot in eeuwigheid. Amen.

SLOTGEBED

Vader in de hemel,
wij danken u voor uw woord
dat ons wegroept
uit duisternis en dood
en leven doet
in de ruimte van uw licht.
Wij bidden U:
doe alle mensen op aarde
uw wijsheid verstaan
en uw barmhartige zorg ondervinden.
Dat zij ons blijvend omringen mogen
Vandaag en tot in eeuwigheid. Amen.